

BISKUPIE SEMINARIUM DUCHOWNE W GDAŃSKU-OLIWIĘ

Dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła rzadko używają słowa diecezja. Również w teologii częściej mówi się o Kościele lokalnym lub partykularnym. Wprawdzie łatwo powiedzieć, że chodzi tu wyłącznie o problem teoretyczny, o grę słów; niemniej jednak jest to ważne rozróżnienie, gdyż wyrażenie Kościół lokalny lepiej określa charakter społeczności *uformowanej na wzór Kościoła powszechnego* (KK 23).

Rozróżnienie to jest ważne również w odniesieniu do Kościoła Gdańskiego, który obchodzi jubileusz swojego życia i działalności. Nie jest to bowiem uroczystość instytucji czy jednostki administracyjnej, lecz żywej i własnym życiem żyjącej społeczności w pełni zorganizowanej na wzór Kościoła powszechnego

Obecnie, gdy z okazji jubileuszu pięćdziesięciolecia myślimy o Kościele Gdańskim i jego życiu, warto spojrzeć również na poszczególne elementy tej społeczności. Dokumenty II Soboru Gdańskiego mówią, iż *niezastąpioną funkcję w diecezji spełnia Biskupie Seminarium Duchowne, które przygotowuje kandydatów do kapłaństwa*. W związku więc z pięćdziesięcioleciem diecezji wypada wspomnieć historię i obecne życie Seminarium Duchownego.

I. H i s t o r i a

Erygowana w 1925 roku mała terytorialnie diecezja gdańska, w pierwszym okresie swego istnienia nie miała warunków do stworzenia własnego seminarium. Kandydaci do kapłaństwa z konieczności przygotowywali się w innych seminariach.

Pierwszym sygnałem tworzenia własnego seminarium jest komunikat o przyjmowaniu kandydatów, noszący datę 26 kwietnia 1957 roku. Oczywiście decyzję ogłoszenia takiego komunikatu musiały poprzedzić odpowiednie przygotowania. Na forum publicznym pojawiła się ta sprawa w czasie specjalnej konferencji w kurii biskupiej w dniu 29 sierpnia 1957 roku. Na zakończenie przemówienia wprowadzającego Ks. Biskup Edmund Nowicki zakomunikował, że:

1. przygotowuje się lokal seminarium w pocysterskim klasztorze, zajmowanym dotąd przez kurię;
2. podpisano umowę z Polską Prowincją Zgromadzenia Księża Misjonarzy o podjęcie pracy pedagogicznej i dydaktycznej;
3. zgłosiło się już 17 kandydatów (rok akademicki w październiku rozpoczęło 25 kandydatów).

W dyskusji w czasie tej konferencji zajmowano się przede wszystkim sprawą środków materialnych na utrzymanie seminarium.

Podwoje, przystosowanego do nowych wymogów, klasztoru cysterskiego otworzyły się na przyjęcie pierwszych alumnów w dniu 22 października 1957 roku. Pierwsze pięć dni zajęły rekolekcje i ostatnie przygotowania do uroczystej inauguracji, która odbyła się w dniu święta Chrystusa Króla.

Nastaly teraz dni wyteźonej pracy duchowej, intelektualnej i... budowlanej — w dalszym ciągu trwały bowiem prace adaptacyjne. O trudzie tych dni wspominają w chwilach zadumy ówcześni alumni, a dziś duszpasterze gdańskich parafii. Podniosłym momentem w dniach wyteźonej pracy była uroczystość poświęcenia seminarium przez Ks. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w dniu 4 stycznia 1958 roku.

Dla uzupełnienia obrazu historii dodać należy, iż dotąd Biskupie Seminarium Duchowne w Gdańsku-Oliwie przygotowało 96 księży (1975 rok), którzy nie tylko pracują w duszpasterstwie, ale zajmują również odpowiedzialne stanowiska w kurii biskupiej i są wykładowcami w Seminarium.

II. Życie codzienne Seminarium

Podobnie jak każdy organizm żywy, Seminarium Duchowne w Gdańsku-Oliwie od chwili powstania nieustannie rozwija się i żyje własnym życiem z całym jego bogactwem i złożonością. Jednym z przykładów tego rozwoju może być fakt, iż na początku grupa wychowawców i wykładowców liczyła zaledwie czterech księży. Obecnie (1975 rok) grupa ta liczy 25 osób duchownych i świeckich.

Dużym wydarzeniem w życiu Seminarium Duchownego w Gdańsku-Oliwie było podpisanie w r. 1973 umowy o współpracy z Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Poznaniu. Umożliwia to alumnom uzyskiwanie stopni naukowych. Równocześnie jednak stawia nowe wymagania. Między innymi chodzi tu o rozbudowę biblioteki seminaryjnej, nieodzownej dla sprawnego funkcjonowania każdego zakładu naukowego. Obecnie biblioteka liczy 21.780 tomów i jeszcze kilka tysięcy tomów jest w stadium katalogowania. Na bieżąco biblioteka otrzymuje 26 czasopism zagranicznych i 38 krajowych. Inne z wymagań wynikających z umowy dotyczy pracy magisterskiej pisanej w ramach seminarium naukowego. Ten postulat był realizowany od początku istnienia seminarium, chodzi więc w tym względzie tylko o ujednoczenie strony metodologicznej.

Na całokształt życia seminaryjnego, oprócz przygotowania intelektualnego i duchowego, składa się formacja duszpasterska. Chodzi tu nie tylko o praktykę duszpasterską, ale również o wszystkie przejawy kontaktu międzyludzkiego. Dzisiaj bardzo dużo mówi się o tzw. seminarium otwartym. Łatwo w tym wypadku o nieporozumienie. Seminarium bowiem otwarte nie oznacza usunięcia bram, ani też wprowadzenia niczym nie skrępowanego kontaktu z tzw. światem zewnętrznym. Otwarcie jest w pierwszym rzędzie sprawą takiej formacji człowieka, by był gotów zaakceptować istnienie innych ludzi, ich osobowości, ich potrzeb; by umiał dostrzec w drugim człowieku bliźniego. Otwarcie więc jest niczym innym, jak realizowaniem postulatów Ewangelii. W tym sensie zasada seminarium otwartego stanowi podstawowy element formacji duszpasterskiej. Na realizację tej zasady składa się cała organizacja wspólnoty seminaryjnej wraz z wszystkimi przejawami życia duchowego, intelektualnego artystycznego, ze sportowym włącznie. Jej ważniejsze przejawy to włączenie się w życie Kościoła powszechnego poprzez organizowanie tygodnia biblijnego, ekumenicznego, charytatywnego. Przy tym nie są to jednorazowe imprezy, lecz okazje do podsumowania całorocznej działalności w danej dziedzinie. Inne przykłady realizowania zasady seminarium otwartego to wydawanie

okresowego biuletynu alumnów *Novellae Olivarum*, zorganizowanie własnego klubu Akropolis, udział w zawodach sportowych wewnątrzseminaryjnych lub z grupami młodzieży ministranckiej.

III. Instytucje związane z Seminarium

Niemal równocześnie z erekcją Biskupiego Seminarium Duchownego w Gdańsku-Oliwie, bo już w grudniu 1057 roku powstało *Diecezjalne Dzieło Budzenia i Powołań*. Niezależnie od nieustannych modlitw liturgicznych i pozaliturgicznych o dobre powołania kapłańskie i zakonne, Dzieło zajmuje się organizowaniem tzw. Niedziel Powołań w parafiach diecezji gdańskiej oraz czynnie włącza się w przygotowanie Światowego Dnia Modlitw o Powołania. Dzięki tym akcjom obserwuje się stały wzrost liczby powołań z terenu diecezji gdańskiej nie tylko do seminarium oliwskiego, ale i do seminariów zakonnych. Potwierdzeniem tego może być fakt, iż wśród 25 pierwszych alumnów tylko 9 pochodziło z terenu diecezji. Natomiast w roku akademickim 1974/75 proporcje te uległy zmianie: 24 alumnów z diecezji gdańskiej, 11 spoza niej; w roku akademickim 1975/76: 27 alumnów z diecezji i 20 spoza.

W powiązaniu z seminarium duchownym działają ponadto: *Gdański Instytut Pastoralny* i *Gdańskie Towarzystwo Teologiczne*. Pierwszy z nich umożliwia księżom studia zaoczne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, a w związku z tym uzyskiwanej specjalizacji i stopni naukowych. Drugie ułatwia wymianę myśli teologicznej i filozoficznej oraz stanowi cenną możliwość rozwijania pracy naukowej i pisarskiej. Ułatwia to organ kurii biskupiej — *Miesięcznik Diecezjalny Gdański* wychodzący od roku 1957 oraz *Studia Gdańskie*, których pierwszy numer ukazał się w roku 1973.

Wszystkie te przejawy życia Kościoła Gdańskiego pozostają w ścisłym związku z Biskupim Seminarium Duchownym. Ich istnienie i działalność w oderwaniu od seminarium byłyby bardzo trudne, a seminarium z kolei, jako zakład naukowo-wychowawczy przygotowujący nowe kadry duchowieństwa, znajduje w nich pomoc i oparcie.

Ks. Władysław Bomba